

PYD'NİN DÖNÜŞÜM MÜCADELESİ: BİR MEŞRUIYET KAZANMA YÖNTEMİ OLARAK YERELLEŞME EĞİLİMİ Mİ?

ANALİZ

MEHMET EMİN CENGİZ

28 EKİM 2020

الشرق
للأبحاث الاستراتيجية

AL SHARQ
STRATEGIC
RESEARCH

(Bu metin İngilizce orijinal versiyonundan tercüme edilmiştir.)

İÇİNDEKİLER

ÖZET	4
GİRİŞ	4
TOPLUMSAL VE SİYASAL MEŞRUIYET ARAYIŞI	6
“ÜÇÜNCÜ YOL” STRATEJİSİ	7
PKK İLE İLİŞKİLERİ ÖRTME ÇABALARI	8
YERELLEŞME PROJESİNİN FARKLI BOYUTLARI	9
İDARİ BOYUT	9
ASKERÎ BOYUT	10
SİYASİ BOYUT	11
PYD’NİN PKK İLE İLİŞKİSİNDE ÇATLAK	14
YERELLEŞME PROJESİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER	15
SONUÇ	17
REFERANSLAR	19
YAZAR HAKKINDA	24
AL SHARQ STRATEJİK DÜŞÜNCE KURULUŞU HAKKINDA	24

Özet: Demokratik Birlik Partisi (PYD), Arap Baharı'nın tetiklediği Suriye savaşından en karlı çıkan taraflardan biri oldu. Parti, kurulduğu 2003 yılından 2011 yılına kadar Suriye siyaset sahnesinde önemli bir aktör olma şansı bulamadı. Ancak Suriye savaşının patlak vermesi ve Irak ve Şam İslam Devleti'nin (İŞİD) yükselişi, PYD ve onun askerî kanadı Halk Savunma Birlikleri (YPG) için yeni bir sayfa açtı. Özellikle, 2014'teki Kobani Savaşı, PYD açısından ABD ile ilişkilerinde bir dönüm noktası oldu. PYD'nin Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ile çok yakın ilişkisinden dolayı Washington, meşruiyet kaygıları nedeniyle PYD'yi kendisini daha yerel bir yapıya dönüşmeye zorlamaya başladı. Böylece parti, zamanla Kürt nüfusu ve Suriye toplumunun farklı kesimlerinin gözünde siyasal ve toplumsal meşruiyet kazanma ve ülkenin farklı tabakalarından olabildiğince çok destek toplama girişimlerine başladı. PYD, dönüşüm yoluyla uluslararası aktörlere hitap etmeyi de amaçladı. Meşruiyet kazanma çabaları bağlamında parti, farklı etnisite ve dinleri içeren idari ve askerî yapılar oluşturdu. PYD/YPG, yerelleşme (veya Suriyelileşme) girişimleriyle meşruiyet sorunlarını ortadan kaldırmaya çalıştı. Böylece, toplumsal ve siyasal meşruiyet kazanma arayışında bu hedefe doğru pragmatik adımlar attı. Yine de partinin yerelleşme girişimi tamamlanmamış durumda ve mezkûr proje hâlihazırda muhtelif meydan okumalarla karşı karşıya.

Giriş

Arap Baharı'nın tetiklediği olayların patlak vermesi Suriye'yi altüst etti. Kürdistan İşçi Partisi (PKK) destekçileri tarafından kurulan ve daha sonra Kürdistan Topluluklar Birliği'nin (KCK)' Suriye kolu haline gelen Demokratik Birlik Partisi (PYD), Suriye savaşından en karlı çıkan taraflardan biri oldu. Parti, ABD liderliğindeki uluslararası koalisyonun aldığı büyük destek sayesinde, silahlı kanadının (YPG) Irak ve Şam İslam Devleti'ne (İŞİD) karşı kazandığı askerî zaferlerle öne çıktı.

Kurulduğu zamandan Arap Baharı'nın patlak vermesine kadar PYD, Suriye rejiminin ülkedeki sıkı kontrolü sebebiyle Suriye'de pek aktif olamamıştı. Bu durum, Adana Anlaşması'nın ardından Türkiye ile Suriye arasındaki ilişkilerin iyileşmesinin de eklenmesiyle, partiyi tamamen geri plana itmişti. Fakat 2011'den sonra rüzgâr tersine döndü ve PYD/YPG liderlerinin Suriye rejimi tarafından siyasi sahneye dönmeye teşvik edilmesinin ardından Suriye krizinde ön plana çıktı. Örneğin, PYD eski Eş Başkanı

IŞİD ile mücadele fonksiyonunun getirdiği dış destek ve grubun Kürt rakiplerine yönelik baskısı, örgütün Kuzey Suriye’de askerî ve idari yapılar kurmasının önünü açtı. Bu durum, örgütün 2012’den beri bölgenin fiili yöneticisi olmasına yardımcı oldu

Salih Müslim, bir müddet sürgünde kaldıktan sonra Irak Kürdistan Bölgesi’nden Kuzey Suriye’ye döndü. PYD, rejim ile yapılan bir düzenleme çerçevesinde Suriye rejiminin Kuzey Suriye’den çekilmesini fırsat bilerek zamanla nüfuzunu artırdı. Ülkedeki krizin derinleştirdiği istikrarsızlık ortamı, örgütün bölgedeki etki alanını artırması için verimli bir zemin oluşturdu. Özellikle IŞİD ile mücadele fonksiyonunun getirdiği dış destek ve grubun Kürt rakiplerine yönelik baskısı, örgütün Kuzey Suriye’de askerî ve idari yapılar kurmasının önünü açtı. Bu durum, örgütün 2012’den beri bölgenin fiili yöneticisi olmasına yardımcı oldu. Daha da önemlisi, 2014’teki Kobani Savaşı² ile örgüt ABD ile müttefiklik ilişkisine girdi. Bu ortaklık sayesinde PYD, Washington’dan muazzam bir finansal ve askerî destek almaya başladı.

PYD, Kobani Savaşı üzerinden bir direniş ve zafer hikâyesi yarattı ve bunu çok iyi pazarladı. Yapının Batı ülkelerindeki meşruiyeti bu savaşla artmaya başladı. Bu aşamadan itibaren YPG IŞİD’e karşı verilen mücadele, savaş disiplini ve sekülerliği üzerinden Batı ülkelerinde meşrulaştırılmaya çalışıldı. Bu amaçla PYD/YPG, Kürt milliyetçiliği fikrinden doğan ve yaklaşık kırk yıldır Türkiye’ye karşı savaş veren PKK ile bağı olmayan bir yapı olarak sunulmaya çalışıldı³. ABD-PYD/YPG arasındaki ilişki zamanla bir tür ortaklığa dönüştü. Taraflar arasındaki ilişki güçlendi ve Washington, Türkiye’nin Suriye’de IŞİD’le mücadele talebine rağmen örgütü IŞİD’e karşı savaşta desteklemeye devam etti.

Unutulmamalıdır ki ABD ile YPG’yi bir araya getiren en önemli nedenlerden biri, ABD’nin Özgür Suriye Ordusu’na (ÖSO) yönelik eğitim-donat programının başarısızlığıdır. ÖSO’nun hem Esed rejimiyle hem de IŞİD ile savaşmaya istekli olduğu bir dönemde⁴, rejimle savaşma gibi bir niyeti olmayan YPG, sadece IŞİD ile savaşma gönüllülüğünü ortaya koydu. YPG’nin bu kararlılığı ve duruşu, örgütü ABD için güvenilir bir müttefik haline getirdi. Sonuç olarak örgüt, ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyonun kara kuvvetleri olarak kullanılmaya başlandı. Ancak YPG’nin IŞİD’e karşı askerî zaferleri Batı ülkelerindeki popüleritesini artırırken, Türkiye’nin güvenlik kaygıları yıllar içinde nüksetti ve örgüte karşı iki askerî harekâtla neticelendi.

ABD ile YPG'yi bir araya getiren en önemli nedenlerden biri, ABD'nin Özgür Suriye Ordusu'na (ÖSO) yönelik eğitim donat programının başarısızlığıdır. ÖSO'nun hem Esed rejimiyle hem de IŞİD ile savaşmaya istekli olduğu bir dönemde , rejimle savaşma gibi bir niyeti olmayan YPG, sadece IŞİD ile savaşma gönüllülüğünü ortaya koydu

Toplumsal ve Siyasal Meşruiyet Arayışı

PYD/YPG'nin sekülerliği, Batı ülkeleri nezdinde örgüte karşı olumlu algı oluşumuna katkıda bulunan bir başka faktördü. Zaman içerisinde bir anti-IŞİD güç gibi hareket etmeye başlayan YPG, Kürt yoğunluklu olmayan bölgeler üzerindeki kontrol alanını gittikçe genişletti. PYD'nin Türkiye, AB ve ABD tarafından terör örgütü olarak tanınan PKK ile yakın ilişkisinden dolayı (iddia PYD/YPG liderleri tarafından reddedilse de) Washington, örgütü bir dönüşüm sürecinden geçmeye zorlamaya başladı.⁵ PYD/YPG, askerî zaferlerini resmi/anayasal siyasi kazanımlara dönüştürmek için ABD ile olan angajmanından da yararlanmaya çalıştı. Ayrıca, IŞİD'den alınan toprakların genişlemesi ABD'nin YPG ile ilişkilerini derinleştirdi. Örgüt aynı zamanda ABD ile ilişkilerini güçlendirme ve zamanla içinden geçeceği dönüşüm yoluyla olası Türk ve rejim müdahalelerini caydırmayı da amaçladı.

Bu amaçla PYD, Suriye toplumunun farklı kesimleri ile birlikte Kürt nüfusunun gözünde siyasal ve toplumsal meşruiyet kazanmaya ve ülkenin farklı kesimlerinden olabildiğince çok destek toplamaya girişti. Toplumsal ve siyasal meşruiyet elde etme arayışında örgüt, Suriye toplumunun kalbini ve zihnini kazanarak devletvari bir aktöre dönüşmeyi hedefledi. Dahası PYD, siyasi projesi için uluslararası topluma da hitap etmeyi amaçlıyor. Parti, uluslararası arenada meşruiyet kazanmak adına uzun süredir PKK ile ilişkisi olmadığını kanıtlamaya çalışıyor. Bu sebeple örgüt, savaşın harap ettiği Suriye'de ortaya çıkmış yerel bir hareket olduğunu kanıtlama çabalarını her geçen gün hızlandırıyor.

Meşruiyet arayışında örgüt, savaş boyunca kapsayıcı bir retorik kullanmaya çalıştı. PYD/YPG, özellikle kontrol alanını Doğu Suriye'deki Arap yoğunluklu bölgelere doğru genişlettiğinde "yerellik (Suriyelilik)" ve "halkların kardeşliği" üzerine kurulu kapsayıcı bir söylem kullanma ihtiyacı hissetti. Örgütün bunu yapmasındaki temel neden şudur: Parti, rejimi ayrılıkçı bir ajandasının olmadığına ikna ederse yasal bir özerklik çerçevesi elde edebileceğini öngörüyor. Üstelik parti, kendilerinin Suriye Savaşı'nda 3. Yolu ^{6 7} temsil ettiğini sürekli olarak vurguladı. PYD ne rejimin yanında yer aldı ne de amacı rejimi devirmek olan Sünni Arap muhalefeti

PYD, Suriye toplumunun farklı kesimleri ile birlikte Kürt nüfusunun gözünde siyasal ve toplumsal meşruiyet kazanmaya ve ülkenin farklı kesimlerinden olabildiğince çok destek toplamaya girişti

destekledi. Örgüt ayrıca toprak ele geçirmenin yanı sıra Öcalan'ın "Demokratik Konfederalizm" teorisinin uygulamaya konulduğu bölgeleri kontrol etmek için idari yapılar kurmaya ve güçlendirmeye de odaklandı.⁸

Parti, meşruiyet kazanma çabaları bağlamında farklı etnisite ve dinleri içeren idari ve askerî yapılar oluşturdu böylelikle. Suriye Demokratik Güçleri (SDG), Suriye Demokratik Meclisi'nin (SDM) oluşturulması, PYD yürüngesinde hareket eden çeşitli partiler ve Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi, örgütün toplumsal ve siyasi güç elde etme arayışının ürünleridir. PYD/YPG, yerelleşmeye (veya Suriyelileşmeye) çalışarak meşruiyet sorununu ortadan kaldırmaya çalıştı. Bu nedenle söz konusu hedefe doğru pragmatik adımlar attı. Yerelleşme projesi çeşitli sorunlardan muaf olmamasına ve hâlihazırda Suriye'nin özellikle Arap ağırlıklı bölgelerinde birçok ciddi meydan okumayla karşı karşıya olmasına rağmen, örgüt ulusal ve uluslararası düzeyde meşruiyet kazanma çabalarını sürdürüyor.

“Üçüncü Yol” Stratejisi

Yukarıda vurgulandığı gibi, PYD/YPG kendisini Suriye muhalefetinden farklı bir yerde konumlandırdı ve YPG, Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) unsurlarıyla nadiren çatışma yaşadı. Aynı zamanda grup, Tel Abyad ve Rimelan gibi farklı bölgelerde El Nusra Cephesi ile de çatışmalara girdi. Ancak 2015'ten sonra Türkiye destekli muhalefetle çatışma yaşamaması dışında örgüt sadece IŞİD ile savaşmaya odaklandı. Ayrıca örgüt, Doğu Suriye üzerindeki nüfuzunu genişletip, ülkedeki toplam enerji kaynaklarının yüzde 70'ini⁹ üreten, doğal kaynaklar açısından zengin bölgelerin kontrolünü ele geçirdikçe yönetime odaklanmaya başladı. Ayrıca Beşşar Esed, PYD'yi rejimine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak algılamadı ve Savunma Bakanı Davud Racha ve yardımcısı, Beşşar Esed'in kayınbiraderi Asif Şevket de dahil olmak üzere bir dizi üst düzey güvenlik yetkilisinin hayatını kaybettiği Ulusal Güvenlik karargahına yapılan saldırının ardından daha ziyade Şam'ın güvenliğine odaklanmak istedi.¹⁰ Rejimin 2012'de Kuzey Suriye'den çekilmesi her iki tarafın da işine yaradı. Ortak düşman kaygısı, ılımlı muhalefet ve cihatçı grupların varlığı ve Türkiye'nin tehditleri her iki tarafın da çatışmadan kaçınmasını sağladı.

PKK ile İlişkileri Örtme Çabaları

KCK'nın yasama organı olarak kabul edilen Kürdistan Halk Kongresi (KONGRA-GEL), daha önce PYD'nin tüzüğünde Kürdistan'ın en yüksek yasama organı olarak ifade ediliyordu. Örgüt, Suriye'de Demokratik Toplum Hareketi'ni (TEV-DEM) kurarken KONGRA-GEL'i örnek almıştır. Aynı şekilde 2014 yılında ilan edilen kantonlar (Cezire, Afrin, Kobani) da yerel yönetimlerinin kurulmasında TEV-DEM yapısını emsal aldı.¹¹ Bu noktalar dikkate alındığında, PYD'nin KCK'nın Suriye'deki siyasi örgütlenmesi olarak kurulduğu ve PKK ile ilişkili olduğu açıkça görülmektedir. PYD, her ne kadar PKK'ya bağlı olmadığını iddia etse de PKK ile aynı lidere ve tüzüğe sahip KCK'nın bir üyesidir.¹²

Ek olarak, örgütün birçok üst düzey yöneticisi daha önce Kandil Dağları'nda bulunmuş kişilerdir. Bu figürlerin başında Mazlum Kobani, İlham Ahmed, Polat Can, Xebat Derik, Rojin Ramo ve Aldar Halil gelmektedir.¹³ Suriye'de krizin patlak verdiği ilk dönemde Kandil dağlarından ve Türkiye'den çok sayıda PKK mensubu kişi Suriye'ye gönderilmişti. Söz konusu isimler, PYD/YPG içindeki karar alma mekanizmalarını yönlendirerek örgütün hedeflerini gerçekleştirmeye dönük olarak faaliyet gerçekleştirmeye başladı.

PYD'nin önceki tüzükleri yapının PKK ve KCK ile olan bağlarını gösteriyordu. Ancak örgüt Suriye'de güç kazandıkça iç ve dış meşruiyet kaygıları nedeniyle tüzüğünü değiştirdi. 2012 yılında PYD, Suriye'nin kuzeyinde etkinliğini arttırdığı bir dönemde 5. Kurultayını gerçekleştirmiş ve programından PKK kelimelerinin tamamını çıkartmıştır. 2015 yılında örgüt düzenlediği 6. Kurultayında programından KONGRA-GEL'i Kürt halkının resmi yasama organı olarak kabul eden kısmı da kaldırmıştır.¹⁴ Yapılan bu değişikliklerle PKK ile PYD arasındaki bağ ortadan kaldırılmaya çalışıldı. PYD, yukarıda bahsedilen nedenlerle yerel muhalif bir hareket olduğunu kanıtlamaya çalıştı. Bu arada örgüt, zaman içerisinde kurduğu askerî ve idari yapılar vasıtasıyla yerelleşme çabalarını da arttırdı.

PYD'nin önceki tüzükleri yapının PKK ve KCK ile olan bağlarını gösteriyordu. Ancak örgüt Suriye'de güç kazandıkça iç ve dış meşruiyet kaygıları nedeniyle tüzüğünü değiştirdi

YERELLEŞME PROJESİNİN FARKLI BOYUTLARI

PYD ve yapının askerî kanadı, Suriye Savaşı'nda hızlı değişen dinamikler kaynaklı gerçekler nedeniyle bir dönüşüm sürecinden geçmek zorunda kaldı. Kobani Savaşı'nın ardından örgüt, ABD'nin artan baskısıyla yerelleşme projesine hız verdi. Temelde projenin idari, askerî ve siyasi boyutları mevcut.

İdari Boyut

PYD ve parti ile ittifak ilişkisi içerisine giren diğer bazı hareketler 2013'ün Kasım ayında Suriye'de "kurucu meclis" oluşturdu. Kamışlı'da ilan edilen mezkûr meclise Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) siyasi çizgisinde olan hareketler dahil olmamıştır. 82 üyeden oluşan bu mecliste Çeçen, Keldani, Süryani, Kürt ve Arap temsilciler yer aldı. Bu hamle, özerk bölgelerin ilan edilmesinin ilk adımıydı. Ardından Aralık 2013'te bir yasama meclisi kuruldu. Yasama meclisi, Ocak 2014'te de Amude kentinde toplanarak etnisiteleri ve dinleri aşan¹⁵ "Demokratik Ulus" teorisini destekleyen "toplumsal sözleşmeyi" ilan etti.¹⁶ Bunun akabinde üç kantonun (Cezire, Afrin, Kobani) kurulduğu duyuruldu. Bu idari yapı ile Suriye'nin geleceği için bir yol haritası görevi görmek üzere adem-i merkezietçi bir yönetim sistemi oluşturuldu. Ayrıca YPG, ilan edilen bölgelerin savunma gücü olarak kabul edildi. Dahası, toplumsal sözleşmede Kürtçe, Süryanice ve Arapça resmi dil olarak kabul edildi. Cezire kantonunda bulunan Kamışlı, idarenin başkenti seçilerek kentin Kürtler, Süryaniler, Ermeniler, Çeçenler, Müslümanlar, Hristiyanlar ve Yezidiler tarafından ortak bir şekilde yönetileceği belirtildi.¹⁷ Ayrıca, temel sosyal hizmetlerin ve güvenliğin halka sağlanması da kalplerin ve zihinlerin fethedilmesi ve toplumsal meşruiyet kazanılması bağlamında değerlendirilmelidir.

YPG/SDG'nin etki alanını ülkenin farklı bölgelerine genişletmesinin ardından 2016 yılında kantonların devamı niteliğindeki Kuzey Suriye Demokratik Federasyonu ilan edildi.¹⁸ 2018'de Suriye Demokratik Meclisi (SDM), SDG'nin Doğu Suriye'deki bölgeleri ele geçirmesinin akabinde Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi'nin kurulduğunu duyurdu.¹⁹ Bu değişiklikler, Özerk Yönetimin sahadaki yeni gerçeklere uyum sağlayabilecek kadar esnek olduğunu gösteriyor. Daha da önemlisi söz konusu değişikliklerle PYD hem kapsayıcı hem de Suriyeli bir örgüt olduğunu göstermeye çalıştı.

Bunlarla beraber PYD, kendisini Batı ülkelerine çoğulcu, adem-i merkezietçi ve klasik ulus devlet modelini reddeden demokratik bir yapı olarak sunsa da aslında Kuzey Suriye'de kurulan idari yapılar üzerinde bir tekel kurmuştur.²⁰ Başka bir deyişle, teorik olarak amaçlanan adem-i merkezietçi kurumlar kurmak iken, gerçekte PYD uygulamalarıyla kurulan kurumları domine etti.

PYD, kendisini Batı ülkelerine çoğulcu, adem-i merkezîyetçi ve klasik ulus devlet modelini reddeden demokratik bir yapı olarak sunsa da aslında Kuzey Suriye’de kurulan idari yapılar üzerinde bir tekel kurmuştur

Askerî Boyut

YPG, 2004 yılında Kamışlı’da yaşanan olayların ardından kuruldu.²¹ Ancak 2011 yılına kadar aktif hale gelmedi. Suriye rejiminin 2012 yılında Kuzey Suriye’den çekilmesinin ardından ise çok ciddi bir güç haline geldi.²² YPG’nin resmi kuruluş tarihi Temmuz 2012’dir.²³ Nihayetinde, Türkiye onu düşman bir güç olarak görmeye başladı ve Türkiye’nin YPG’ye karşı söylemi zamanla sertleştikçe ABD, örgütün PKK ile olan bağları nedeniyle Türkiye’nin güvenlik kaygılarını giderme gayesi ve örgüte yaptığı askerî ve mali yardımı meşrulaştırma amacıyla YPG’yi farklı dinî ve etnik gruplarla birleştirerek dönüştürmeyi düşünmeye başladı.

Dolayısıyla örgüt yeni bir şekle bürünmeye ve sadece yerel Suriyeli aktörlere değil aynı zamanda uluslararası güçlere de hitap edecek daha kapsayıcı bir söylem benimsemeye zorlandı. Bu nedenle 2015 yılında YPG, bölgenin farklı etnisitelerinden çeşitli gruplarla birleşti ve YPG’nin ana omurgasını teşkil ettiği Suriye Demokratik Güçleri (SDG) Araplar, Kürtler, Türkmenler, Süryaniler ve diğer etnik gruplardan oluşan bir çatı yapılanma olarak kuruldu.

SDG’nin kurulmasının ardından ABD, örgüte yaptığı askerî yardımları hızlandırdı. Dahası, SDG başkomutanı Mazlum Kobani sürekli olarak, SDG’nin Suriyeli ulusal bir güç olduğunu ve oluşumun anayasal olarak tanınmak istediğini vurguluyor.²⁴ Kobani, ayrıca SDG’yi gelecekteki Suriye ordusunun çekirdeği²⁵ olarak gördüklerini ve ileride otonom yapılarını korumak şartıyla ordunun bir parçası olmak istediklerini de ifade ediyor. Kriz zamanlarında, örneğin Türkiye’nin Suriye’ye askerî olarak müdahale ettiği dönemlerde SDG, dış müdahaleye karşı olduğunu ve ülkenin toprak bütünlüğünü savunduğunu ileri sürerek Suriye rejimini ülkenin sınırlarını korumaya davet etti.²⁶ Bu durumun yanı sıra Kobani, sürekli olarak Suriye rejimiyle bir anlaşmanın kaçınılmaz olduğunu dile getiriyor.²⁷

Örgüt yeni bir şekle bürünmeye ve sadece yerel Suriyeli aktörlere değil aynı zamanda uluslararası güçlere de hitap edecek daha kapsayıcı bir söylem benimsemeye zorlandı. Bu nedenle 2015 yılında YPG, bölgenin farklı etnisitelerinden çeşitli gruplarla birleşti ve YPG'nin ana omurgasını teşkil ettiği Suriye Demokratik Güçleri (SDG) Araplar, Kürtler, Türkmenler, Süryaniler ve diğer etnik gruplardan oluşan bir çatı yapılanma olarak kuruldu

Bununla birlikte PYD/YPG, özellikle ABD Başkanı Donald Trump'ın ABD güçlerini Kuzey Suriye'den çekme kararından²⁸ sonra, Şam'la uzlaşma çabalarını yoğunlaştırdı. SDG'nin üst düzey yöneticilerinden ve YPG'nin eski sözcüsü olan Redur Halil, Özerk Yönetim ile Şam rejimi arasında kısa vadede bir anlaşmanın kaçınılmaz olduğunu belirtti.²⁹ Üstelik 2018 yılında ABD, 3 PKK lideri (Murat Karayılan, Cemil Bayık ve Duran Kalkan) için tutuklama kararı çıkardı ve kendileri hakkında bilgi verecek kişilere ödül³⁰ verileceğini belirtti. Bu hamle de muhtemelen PYD/YPG'nin PKK ile arasına mesafe koyması için yeni bir baskı girişimiydi.

Yerelleşme projesinin askerî kısmı açısından, yerel askerî meclislerden de bahsetmek gerekiyor. 2019 yılında, Türkiye'nin Kuzey Suriye'ye müdahale etme tehditlerini artırdığı bir dönemde SDG, Türkiye'nin güvenlik kaygılarını belli ölçüde gidermek amacına matuf olarak Tel Abyad, Kobani, Tabka, Rakka ve Kamışlı'da yerel askerî meclisler kurdu³¹. Bu hamle ile SDG, askerî gücünü yerel meclislere devrettiğini ve söz konusu bölgelerin YPG'ye bağlı olmayan³² yerel halk tarafından korunacağını³³ iddia etmeye çalıştı. Ancak bu adem-i merkezîyetçilik hamlesi en başından beri kuşkuluydu ve Türkiye'nin Kuzey Suriye'ye müdahale etmesini engellemeyi başaramadı.

Siyasi Boyut

SDG'nin kurulması, PYD/YPG'nin geniş Suriye mozaığının bir parçası olduğu iddiasına yönelik son hamlesi değildi. 2015 yılında, SDG'ye siyasi kanat olarak bir partiler koalisyonu olan Suriye Demokratik Meclisi kuruldu. Ancak Riyad Dirar ve Emine Ömer'in önderlik ettiği bu oluşuma da PYD ideolojisinin hâkim olduğu biliniyor.

Ayrıca PYD, birçok ülkede “Rojava Temsilciliği”³⁴ adı altında siyasi ofisler açarak meşruiyet kazanmaya da çalıştı. Örgüt, uluslararası tanınma elde edebilmek için Avrupa ülkelerinin yanı sıra Rusya ve ABD ile de siyasi ilişkiler kurdu. Örgüt Benelüks³⁵, Oslo³⁶, Stockholm, Berlin, Paris³⁷, Prag ve Moskova’da siyasi ofisler açtı ve belli ölçüde siyasi amacına ulaştı. PYD’nin eski Eş Başkanı Salih Müslim, çeşitli Avrupa ülkelerini sık sık ziyaret ederek³⁸, partisinin siyasi ajandasını Avrupalı politikacılara aktarmaya çalıştı. Bu arada PYD Eş Başkanı Asya Abdullah ve YPJ Komutanı Nesrin Abdullah da Avrupalı yetkililerle görüştü. Örneğin Asya Abdullah ve Nesrin Abdullah, Şubat 2015’te Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande tarafından Élysée Sarayı’nda ağırlandı.³⁹

Bunun yanında, Nesrin Abdullah, Salih Müslim ile birlikte İtalyan hükümetinin resmi daveti üzerine İtalya’ya gitti ve İtalyan parlamentosunda bir konuşma yaptı.⁴⁰ PYD’nin Avrupa temsilcisi Zuhat Kobani, siyasi ofislerin resmi olarak tanınma anlamına gelmese de fiilen (de facto) bir tanınmaya işaret ettiğini söylüyor. “Bu temsilcilikler, PYD’nin şimdiye kadar geliştirdiği diplomatik ilişkileri yeni bir aşamaya taşıyacak... Avrupalı hükümetlerden yardım alma peşinde değiliz. Amacımız statüyü adım adım garantiye alma ve meşrulaştırmaktır.”⁴¹ diye de ekliyor.

PYD, siyasi büroların yanı sıra, Suriye Demokratik Meclisi ve Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi aracılığıyla da Avrupa delegasyonları ile iletişim kurmaktadır. Örneğin, Birleşik Krallık ve Almanya⁴² gibi ülkelere heyetler Kuzey Suriye’yi ziyaret etmiş ve farklı vesilelerle Özerk Yönetim’den isimlerle görüşmüştür. Bahsi geçen delegasyonlarda Avrupa Parlamentosu’ndan⁴³ bazı politikacılar dahi yer aldı. Aynı şekilde, Suriye Demokratik Meclisi ve Özerk Yönetim, siyasi projelerini tanıtmak için Paris, Viyana ve Berlin dahil olmak üzere farklı Avrupa başkentlerinde birçok etkinlik/atölye düzenledi.⁴⁴ SDM Yürütme Kurulu Başkanı İlham Ahmed’in ziyaretleri bu açıdan dikkate değerdir. Ahmed, Washington’u ziyaret etmiş⁴⁵ ve Türkiye’nin askerî operasyonlarına karşı yardım istemek için senatörlerle görüşmüştü.⁴⁶ Yakın zamanda Moskova’ya da ziyaret eden Ahmed, Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ile görüştü⁴⁷ ve Halkın İradesi Partisi ile bir mutabakat muhtırası imzaladı⁴⁸. Mutabakat muhtırası, Özerk Yönetim’i “ülke şartlarına bağlı olarak nesnel bir gereklilik ve toplumsal bir ihtiyaç”⁴⁹ şeklinde tanımlaması ve Halkın İradesi Partisi temsilcilerinin de (Suriye’nin geleceğini şekillendirme amacıyla kurulan) anayasa görüşmelerine katılması nedeniyle PYD’yi dolaylı olarak anayasa komitesi toplantılarına katmasından dolayı önemlidir. Suriye’deki Kürt partileri arasındaki diyalog da siyasal meşruiyet arayışında bir başka hamle. Kürt Ulusal Birlik Partileri (PYNK), toplumsal ve uluslararası düzeyde meşruiyetini artırmak için Suriye Kürt Ulusal Konseyi (ENKS) ile uzlaşmaya çalışmakta. Her iki taraf da son zamanlarda ittifak müzakereleri için bir Kürt Yüksek Mercii⁵⁰ oluşturmayı kabul etti. Şimdilik bu sadece bir mutabakat zaptı zira her iki taraf da güvenlik, ordu ve idareyi kapsayan kapsamlı bir anlaşmaya henüz ulaşabilmiş değil.

Suriye'deki Kürt partileri arasındaki diyalog da siyasal meşruiyet arayışında bir başka hamle. Kürt Ulusal Birlik Partileri (PYNK), toplumsal ve uluslararası düzeyde meşruiyetini artırmak için Suriye Kürt Ulusal Konseyi (ENKS) ile uzlaşmaya çalışmakta

Bununla birlikte, örgüt siyasal meşruiyet arayışında IŞİD mensubu yabancı uyruklu tutukluları da kullanıyor. SDG, binlerce IŞİD üyesini zaman içerisinde yakalayarak hapse attı. Bahse konu mahkûmların büyük bir kısmı yabancı militanlar, kadınlar ve çocuklardan oluşuyor. Batılı ülkelerin bu insanların vatanlarına geri alınması konusundaki isteksizliği, örgütün onları bir tür şantaj aracı olarak kullanmasına imkân verdi. SDG, kendisine yönelik bir askerî operasyon durumunda IŞİD mensuplarının tutulduğu cezaevlerini koruyamayacağını belirtiyor. Ayrıca Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi, söz konusu yabancıları çok etkin bir şekilde kullanarak birçok yabancı ülke yetkilisiyle temas kurmayı başardı. Böylelikle örgüt, siyasal tanınma elde etme yolunda elini güçlendirmeye çalıştı.

Nijerya⁵¹, Rusya⁵², Birleşik Krallık, Almanya⁵³, Danimarka, Finlandiya, Hollanda, Norveç ve Fransa gibi birçok ülke vatandaşları olan çocukları ülkelerine geri almak için Özerk Yönetim'in Dış İlişkiler Ofisi ile temasa geçti. Mamafih, genel olarak Batı ülkeleri, çocuklar dışındaki vatandaşlarını ülkelerine geri alma konusunda çok isteksiz davrandılar. Ancak birkaç istisna mevcut. Örneğin, Norveç IŞİD mensubu bazı kadınları ülkeye geri aldı.⁵⁴Öte tarafta ise, Kazakistan sorumluluk üstelenerek vatandaşı olan kadın ve çocukların yanı sıra IŞİD militanlarını da ülkeye geri getirdi.⁵⁵ SDG tarafından gözaltına alınan bazı Türk vatandaşlarının da olduğu biliniyor. Ancak Ankara SDG'yi terör örgütü olarak tanımladığı ve Özerk Yönetimi de tanımadığı için Türk vatandaşları ülkelerine geri getirilemiyor. PYD kontrolündeki Özerk Yönetim, IŞİD üyelerini sadece ülkelerle doğrudan müzakere yoluyla teslim ediyor ve üçüncü bir ülkeyi arabulucu olarak kabul etmiyor.⁵⁶ Bu hareket, uluslararası arenada siyasal meşruiyet elde etme arayışında elini güçlendirmenin kurnaz bir yolu. Daha önce, IŞİD mensubu tutuklular için uluslararası bir mahkeme kurulması konusu da farklı uluslararası aktörler tarafından dile getirildi. Özerk Yönetim de meşruiyet kaygıları sebebiyle bu çağrılara önem verdi.⁵⁷ Uluslararası bir mahkemenin kurulması, SDG ve Özerk Yönetim'in yabancı ülkelerle doğrudan veya dolaylı bir şekilde temas kurmasını sağlayarak uluslararası aktörlerin gözünde meşruiyetlerine daha fazla katkıda bulunabilirdi.

PYD kontrolündeki Özerk Yönetim, IŞİD üyelerini sadece ülkelerle doğrudan müzakere yoluyla teslim ediyor ve üçüncü bir ülkeyi arabulucu olarak kabul etmiyor. Bu hareket, uluslararası arenada siyasi meşruiyet elde etme arayışında elini güçlendirmenin kurnaz bir yolu

PYD'NİN PKK İLE İLİŞKİSİNDE ÇATLAK

Kısa bir süre önce Özerk Yönetim, az bilinen bir Amerikan firması olan Delta Crescent Energy LLC ile bir petrol anlaşması⁵⁸ yaptı. Çok kapsamlı olmasa da anlaşmanın SDG için çok önemli olduğu söylenebilir. SDG, uzun süredir hayatta kalabilmek adına Kuzeydoğu Suriye'deki ABD askerî varlığının sürekliliğinin garanti altına alınması için can atıyordu. Anlaşma bu askerî varlığın sürekliliğini garantiye alıyor. Ayrıca SDG'nin ABD ile ilişkilerini çeşitlendirmesine de yardımcı oluyor.⁵⁹ Şimdiye kadar taraflar arasındaki ilişkinin ana odak noktası güvenlikti. Daha da önemlisi, Özerk Yönetim, ilişkilerin çeşitlendirilmesinin gelecekte resmi olarak tanınmasını sağlayabileceğini varsayıyor.

Anlaşmanın açıklanmasının ardından PKK-PYD/SDG ilişkisinde bir çatlak görülüyor. Çatlak Cemil Bayık'ın anlaşmaya karşı yaptığı açıklamada belirgin bir şekilde ortaya çıktı. KCK Yürütme Konseyi Eş Başkanı Cemil Bayık, PKK kadrolarının medyadan gelen haberleri takip ettiğini ve petrol anlaşmasının detaylarından haberdar olmadıklarını belirtti. Ayrıca, Suriye'nin "egemen ve uluslararası alanda tanınan bir ülke olduğu ve kimsenin tek başına tüm Suriye toplumuna ait olan petrole sahip olamayacağı"⁶⁰ gerekçesiyle bu tür girişimlere karşı olduklarını da sözlerine ekledi. Dahası, Suriye'deki Kürt partilerinin birlik görüşmeleri için SDG'nin Abdullah Öcalan'a teşekkür etmesi gerektiğini ileri sürerek, Mazlum Kobani'yi daha önce Irak Kürdistan Bölgesi liderlerini müzakerelere verdikleri destek nedeniyle övmesini zımni bir şekilde eleştirdi.⁶¹ Bunların yanı sıra farklı kaynaklar aralarında PKK'nın önde gelen isimlerinden Sabri Ok'un da bulunduğu Suriyeli olmayan bazı PKK'lıların ABD'nin baskısı sonucu Kuzey Suriye'den çıkarıldığını da iddia ediyor.⁶²

Anlaşmanın açıklanmasının ardından PKK-PYD/SDG ilişkisinde bir çatlak görülüyor. Çatlak Cemil Bayık'ın anlaşmaya karşı yaptığı açıklamada belirgin bir şekilde ortaya çıktı

YERELLEŞME PROJESİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

PYD/YPG tarafından başlatılan yerelleşme projesinin karşısında çeşitli meydan okumalar var. Suriye savaşının sürekli deęiően dinamikleri nedeniyle henüz tamamlanmamış olan yerelleşme girişiminin nereye evrileceğini tahmin etmek zor. Örgütün yerelleşme girişiminin önündeki en büyük engel, SDG ile Rakka⁶³ ve Deyrizor gibi Arap nüfuslu bölgelerdeki yerel halk arasındaki gerilimdir. PYD/YPG'nin kendisini kapsayıcı bir örgüt olarak sunma çabalarına rağmen sahadaki gerçeklik farklı görünüyor.⁶⁴ PYD'nin, sadece parti kurallarına itaat edenleri farklı idari birimlerdeki liderlik pozisyonlarına⁶⁵ getirdiği iddia ediliyor. Bu durum SDG'nin iőgalci güç olarak görüldüğü Arap yoğunluklu bölgelerde gerginlik⁶⁶ yaratıyor.

Örgüt, itaate dayalı bir şekilde yerel halkın desteğini kazanmak istese de SDG kontrolündeki bölgelerde, idari birimlerdeki farklı aktörler için temsil nitelięi⁶⁷ hoşnutsuzluğa yol açmaktadır. Araplar, PYD liderliğindeki yapılarda gerçek bir temsilden mahrum bırakıldılar. Dahası, bölgedeki aőiret liderlerine yönelik őüpheli suikastlar⁶⁸ yok edilmiő geçim kaynakları, altyapı ve sosyal hizmetlerin sağlanması ilgili diğer sorunlar gibi acı gerçeklerle birleőtinde, Deyrizor ve Rakka'da SDG'ye karşı protesto dalgaları⁶⁹ ile sonuçlandı. SDG protestolara sert tepki verdi.⁷⁰ Yine de Mazlum Kobani son aylarda Arapların desteğini/onayını almaya çalışmakta. Bu bağlamda, Arapların rızasını kazanmak ve SDG'nin imajını parlatmak için farklı Arap aőiret liderleriyle⁷¹ bir araya geldi. Kısacası, Arap yoğunluklu olduğu bölgeler SDG ve PYD liderliğindeki Özerk Yönetim için yumuőak karın olmaya devam ediyor.

Ayrıca sahadaki durum Kürt tarafı için pek de lehte değil. Suriye rejimi bugüne kadar SDG'ye ve PYD önderliğindeki Özerk Yönetim'e herhangi bir yasal özerklik çerçevesi sunma konusunda oldukça isteksiz davrandı. Geçmiőte SDM ve şam yönetimi, Rusya'nın arabuluculuğuyla, SDG kontrolündeki bölgeler için şam'da ve Hmeymim hava üssünde birçok görüşme⁷² gerçekleőtirdi. PYD sürekli olarak görüşmelere destek verdi ve bu girişimi onayladı.⁷³ Parti, rejimin Baas zihniyetini terk etmesi halinde iki tarafın uzlaőabileceęini belirtti.

Örgütün yerelleşme girişiminin önündeki en büyük engel, SDG ile Rakka ve Deyrizor gibi Arap nüfuslu bölgelerdeki yerel halk arasındaki gerilimdir

Bununla birlikte, taraflar arasındaki müzakereler PYD ve SDG için olumlu sonuç vermedi ve durum yakın zamanda tersine dönecek gibi de durmuyor. Rejim, müzakerelerde üstün taraf haline geldiğini düşünüyor ve önemli tavizler vermemek için Türkiye'nin PYD'ye yönelik tehditlerini kullanmaya devam ediyor. Dahası, İlham Ahmed görüşmelerin başarısız olmasından rejimi sorumlu tutuyor. Yakın zamanda "Suriye hükümetinin Suriye krizini çözmek yerine bölgenin güvenliğini ve istikrarını zedelediğini ve Kürtler ile Araplar arasında ihtilaf yarattığını" iddia etti.⁷⁴

Üstelik PYD/SDG içindeki bir kesimin güç paylaşımını gerektirdiği için yerleşme projesinden yana olmadığı söylenebilir. Güç paylaşımından duyulan hoşnutsuzluk, söylemi Kandil'deki PKK kadrolarının söylemine benzeyen PYD'nin üst düzey yöneticilerinden olan Aldar Halil'in açıklamalarında görülüyor. ENKS ile ittifak görüşmelerine ilişkin bir konuşmasında Halil, kendilerinin yönetiminin yıkılması manasına gelebilecek bir anlaşmayı asla kabul etmeyeceklerinin belirtti.⁷⁵ Ayrıca ENKS liderlerine seçilmemeleri dolayısıyla idarelerinde yönetim pozisyonları veremeyeceklerini ifade ederek Roj Peşmergelerinin⁷⁶ Suriye'ye dönmesi fikrini reddetti.⁷⁷ PYD içindeki hoşnutsuzluğun, yapı içindeki etkili isim Aldar Halil ve bazı diğer figürlerin Kandil'deki PKK liderlerini takip etmekte⁷⁸ ısrar etmeleri sebebiyle önümüzdeki dönemde büyümesi muhtemel. Bununla birlikte, ENKS açıkça PYD'nin kendisi ile PKK kadroları arasında mesafe koymasını istiyor. ENKS'nin önemli partilerinden olan Suriye Kürdistan Demokrat Partisi'nin (KDP-S) üst düzey isimlerinden Neşet Zaza, Rudaw'a⁷⁹ verdiği bir röportajda, PYD'nin PKK ile ilişkisine değiniyor ve Türkiye'nin Suriye'deki Kürt yoğunluklu bölgelere müdahale etmesine neden olduğu için bölgelerinin Suriyeli olmayan PKK kadroları tarafından yönetilmesini asla kabul etmeyeceklerini belirtiyor.

Taraflar arasındaki müzakereler PYD ve SDG için olumlu sonuç vermedi ve durum yakın zamanda tersine dönecek gibi de durmuyor. Rejim, müzakerelerde üstün taraf haline geldiğini düşünüyor ve önemli tavizler vermemek için Türkiye'nin PYD'ye yönelik tehditlerini kullanmaya devam ediyor

Sonuç

Yukarıda belirtildiği gibi, PYD/YPG'nin yerelleşme projesi muhtelif sorunlarla karşı karşıya. Ancak PYD'nin ve askerî ve siyasi uzantılarının toplumsal ve siyasi meşruiyet kazanma arayışlarında yerelleşme çabalarına devam etmeleri kuvvetle muhtemeldir. Bu anlamda, varlıklarını sürdürebilmek adına yerli ve yabancı aktörlere hitap etmek için kapsayıcı retoriklerinden yararlanmaya devam edeceklerdir.

PYD liderliğindeki idari yapılarda gerçek anlamda bir Arap temsiliyetinin yokluğu memnuniyetsizlik yarattı. Bu durum göz önüne alındığında PYD, Kürtlerin ve Arapların bir arada yaşadığı Kamışlı ve Haseke'deki⁸⁰ idari yapılarda Arap oranını değiştirebilecek yeni seçimlerle bu hoşnutsuzluğu azaltmaya çalışabilir. Bununla ilintili olarak, İlham Ahmed'in (ciddi suçlamalara sahip olanlar hariç⁸¹) tüm Suriyelilerin⁸² IŞİD mensubu olduğu iddia edilen 70.000 civarında kişinin kaldığı kötü şöhretli El-Hol kampından tahliye edilmesine ilişkin son açıklaması, Doğu Suriye'deki Arap aşiretleriyle ortak zemin bulma bağlamında okunmalıdır. Arap aşiretlerin uzun zamandır tutukluların, bir beyin yıkama merkezi olarak hizmet veren bu kötü şöhretli kamptan serbest bırakılmasını talep ettiği biliniyor.

Aynı şekilde PYD, Esed rejimiyle ilişkilerini düzeltme çabalarına devam edecektir. Ancak yapı, müzakerelerde Esed rejimi karşısında üstün bir konumda değil. Bu nedenle savaş alanında önemli bir dinamik ortaya çıkmadıkça sahadaki fiili durumun şu anki haliyle devam etmesi kuvvetle muhtemel. Rejimin, müzakerelerde ciddi bir taviz vermekten kaçınmak adına Türkiye'nin askerî müdahale tehditlerini öne sürmesi muhtemel görünüyor.

Benzer şekilde, PYD-PKK ayrımına inanmadığı göz önüne alındığında, Türkiye'nin PYD'ye ilişkin tutumunun yakın gelecekte değişmesi de beklenmiyor. SDG'nin Delta Crescent Energy LLC ile yaptığı son anlaşma ABD'nin Suriye'deki askerî varlığının devamı anlamına geliyor, ABD'nin örgütle ilişkisini çeşitlendiriyor ve iki taraf arasındaki ilişkiyi pekiştiriyor. Bu durum, Ankara'yı 2003 yılında ABD'nin Irak'ı işgalinden sonra Kürdistan Bölgesel Yönetimi durumunkine benzer bir senaryo ile karşı karşıya kalmak istemediği için endişelendiriyor. Üstelik PYD/YPG'nin bugüne kadar yaptığı idari ve askerî değişiklikler Ankara tarafından kozmetik değişiklikler olarak görüldü. Bunların yanı sıra PYD, ENKS ile uzlaşarak siyasi süreçlere dahil olmayı hedeflediğinden, Türkiye Suriye'deki Kürt partileri arasındaki birlik görüşmelerinden duyduğu memnuniyetsizliği ortaya koydu. Türkiye, ittifak görüşmelerine ve PYD'nin Suriye'nin geleceğini şekillendirecek siyasi süreçlere katılımına şiddetle karşı çıkıyor.⁸³

***İlham Ahmed'in (ciddi suçlamalara sahip olanlar hariç)
tüm Suriyelilerin IŞİD mensubu olduğu iddia edilen 70.000
civarında kişinin kaldığı kötü şöhretli El-Hol kampından
tahliye edilmesine ilişkin son açıklaması, Doğu Suriye'deki
Arap aşiretleriyle ortak zemin bulma bağlamında okunmalıdır***

Üstelik olası bir PYD-ENKS anlaşması, ENKS'nin İstanbul merkezli Suriye muhalefetinden ayrılmasını gerektiriyor ki bu da Türkiye tarafından hoş karşılanmayacaktır. Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, "Burada (Kuzey Suriye) ne bir terör koridoru oluşturulmasına izin veririz, ne de teröristlerin burada meşrulaştırılmasına izin veririz"⁸⁴ diyerek Türkiye'nin görüşmelere yönelik tutumunu net olarak ortaya koydu. Üstelik "Adı ne olursa olsun YPG-PKK ile birlikte olan bizim için YPG-PKK'den farkı yoktur ve meşru bir hedeftir"⁸⁵ diye de ekledi. Bu noktaları hesaba katarsak, Türkiye'nin PYD'ye ve onun askerî ve idari yapılarına karşı duruşunun yakın gelecekte değişmesi pek olası görünmüyor.

Özetle, PYD'nin tamamlanmamış yerleşme projesinin başarısı, Suriye savaş alanında ortaya çıkacak yeni dinamiklere, yapının PKK ile bağlarını gerçekten koparıp koparamayacağına ve savaşa müdahil olan devletler arasında kurulacak yeni ittifaklara bağlı olacaktır. Önümüzdeki yıllar, bu yerleşme girişiminin sonucunu görmek için kritik öneme sahip olacak.

Referanslar

- 1- Abdullah Öcalan'ın 1999'da Kenya'da yakalanmasının akabinde PKK, bir yeniden yapılanma sürecinden geçmek zorunda kaldı. Örgüt, bu dönemde bir süre siyasi harekete ağırlık vermeye mecbur kaldı. PKK, 7. kongresinde, lideri Abdullah Öcalan'ın verdiği direktifler doğrultusunda siyasi ve ideolojik bir değişim yaşadığını ilan ederek sözde "demokratik dönüşüm" süreci başlatma kararı aldı. Ayrıca 11 Eylül sonrası dönem, PKK'yı yeni bir siyasi yapı aramaya zorladı ve bu da Kürdistan Topluluklar Birliği'nin kurulmasıyla sonuçlandı. O dönemde PKK, diğer 3 ülkede (Irak, Suriye, İran) görünüşte yerel kollar kurarak ve KCK'nın bir parçası haline gelerek konfederal bir modelde karar kıldı. KCK, PKK ve onun Suriye (PYD), Irak (PÇDK) ve İran'daki (PJAK) kollarından oluşan çatı bir yapı (veya bağlayıcı bir sözleşme) olarak görülebilir. KCK ve yerel partilerin kurulmasının esas nedeni şudur: Yeni partiler yerel ihtiyaç ve dinamiklere göre hareket edecek ancak stratejik kararları Kandil dağlarındaki PKK kadroları alacaktı.
- 2- "Battle for Kobani: Key events", BBC, 25.06.2015, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-29688108>
- 3- "Who are Kurdistan Workers' Party (PKK) rebels?", BBC, 04.11.2016, <https://www.bbc.com/news/world-europe-20971100>
- 4- "Bedir Mulla Rashid, "The Autonomous Administration in Northern Syria: Questions of Legitimacy and Identity". Analysis Paper. Translated by Obaida Hitto. İstanbul: Omran for Strategic Studies, 26.07.2018, s. 3.
- 5- "U.S. general told Syria's YPG: 'You have got to change your brand'", Reuters, 22.07.2017, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-usa-ypg/u-s-general-told-syrias-ypg-you-have-got-to-change-your-brand-idUSKBN1A6zSS?il=0>
- 6- Ghady Sari, "Kurdish Self-governance in Syria: Survival and Ambition", Chatham House, Research Paper (London: Chatham House, Eylül 2016), s. 9.
- 7- "Mazlum Abdi: Turkey is not in favour of a solution in Syria", Youtube, 05.09.2020, <https://www.youtube.com/watch?v=laWaQjWk8-4&feature=youtu.be>
- 8- Cengiz Gunes ve Robert Lowe, "The Impact of the Syrian War on Kurdish Politics Across the Middle East", Research Paper (London: Chatham House, Temmuz 2015), s.5.
- 9- Ragıp Soylu, "Turkey wants to rebuild Syria with the country's oil income, Erdogan says" Middle East Eye, 08.03.2020, <https://www.middleeasteye.net/news/turkey-rebuild-syria-oil-income-erdogan>
- 10- "Damascus blast 'kills' top Assad officials", Al Jazeera, 19.07.2012, <https://www.aljazeera.com/news/2012/07/19/damascus-blast-kills-top-assad-officials/>
- 11- Ahmet Tosun, "PYD'nin Siyasi ve Askeri Faaliyetlerinin Türkiye'nin Güvenliğine Etkileri" (Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Milli Savunma Üniversitesi, 2019), s. 108.
- 12- "Syria's Kurds: A Struggle Within a Struggle" (Brussels: International Crisis Group, 22.01.2013), s. 1.
- 13- "The PKK's Fateful Choice in Northern Syria", Middle East Report- N 176 (International Crisis Group, 04.05.2017), s. 7.
- 14- A. Çelebi, "Suriye'de PYD/YPG Yapılanması" (Ankara: Ortadoğu Araştırmaları Merkezi, Nisan 2019), s. 10-11.
- 15- Bedir Mulla Rashid, "The Autonomous Administration in Northern Syria: Questions of Legitimacy and Identity", Analysis Paper, Translated by Obaida Hitto (İstanbul: Omran for Strategic Studies, 26 July 2018), s. 1.
- 16- Fehim Taştekin, Rojava: Kürtlerin Zamanı, 1. Baskı (İstanbul: İletişim Yayıncılık, 2016), s. 183-186.
- 17- Namık Durukan, "Rojava'da özerk Kürt yönetim modeli oluşturuldu", Milliyet, 06.01.2014, <https://www.milliyet.com.tr/dunya/rojava-da-ozerk-kurt-yonetim-modeli-olusturuldu-1818287>
- 18- Türkiye'nin yeni 'komşusu': 'Rojava ve Kuzey Suriye Demokratik Federal Sistemi'", Sputnik News, 18.03.2016, <https://tr.sputniknews.com/ortadogu/201603181021571758-suriye-turkiye-rojava-kuzey-suriye-federasyon/>

- 19- "Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi kuruldu", Gazete Karınca, 06.09.2018, <https://gazetekarınca.com/2018/09/kuzey-ve-dogu-suriye-ozerk-yonetimi-kuruldu/>
- 20- Elizabeth Tsurkov and Esam Al-Hassan, "Kurdish-Arab Power Struggle in Northeastern Syria", Sada - Carnegie Endowment for International Peace, 27.07.2019, <https://carnegieendowment.org/sada/79542>
- 21- Özlem Kayhan Pusane, "How to Profile PYD/YPG as an Actor in the Syrian Civil War: Policy Implications for the Region and Beyond", Violent Non-state Actors and the Syrian Civil War: The ISIS and YPG Cases içinde, ed. Özden Zeynep Oktav, Emel Parlar Dal, ve Ali Murat Kurşun (Springer, 2018), s. 76.
- 22- Andrew Self ve Jared Ferris, "Dead Men Tell No Lies: Using Killed in Action Data to Expose the PKK's Regional Shell Game", Defence Against Terrorism Review (DATR) 8 (2016): s. 20.
- 23- A. Çelebi, "Suriye'de PYD/YPG Yapılanması" (Ankara: Ortadoğu Araştırmaları Merkezi, Nisan 2019), s. 19.
- 24- İbrahim Hamidi, "SDG Lideri Mazlum Kobani: SDG, Suriye'nin milli gücüdür yasal boyut kazanmak istiyoruz", Şarkul Avsat, 17.12.2019, <https://aawsat.com/turkish/home/article/2039586/sdg-lideri-mazlum-kobani-sdg-suriyenin-milli-g%C3%BCc%C3%BCd%C3%BCr-yasal-boyut-kazanmak>
- 25- "PYD: We support the talks with Damascus", ANF News, 16.09.2018, <https://anfenglishmobile.com/human-rights/pyd-we-support-the-talks-with-damascus-29656>
- 26- Kareem Shaheen, "Kurds Call on Syrian Regime to Intervene in Afrin Battle", The Guardian, 25.01.2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/25/kurds-call-on-syrian-regime-to-intervene-in-afrin-battle>
- 27- Amberin Zaman, "SDG komutanı: Suriye'nin bir parçasıyız, rejimle müzakere kaçınılmazdır", Al-Monitor, 20.03.2019, <https://www.al-monitor.com/pulse/tr/originals/2019/03/syria-kurdish-mazlum-kobane-damascus-talks-assad-russia.html>.
- 28- "Trump orders full withdrawal of US troops from Syria", Al Jazeera, 20.12.2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/trump-orders-full-withdrawal-troops-syria-181219235322303.html>
- 29- "Deal with Syria Regime 'inevitable,' Senior SDF Official Redur Xelil Says", The Defense Post, 05.01.2019, <https://www.thedefensepost.com/2019/01/05/syria-regime-deal-inevitable-sdf-official-redur-xelil/>
- 30- Daha fazla bilgi için bkz. https://static.rewardsforjustice.net/uploads/PKK8_5x11_508.pdf
- 31- Jared Szuba, "New Syrian Military Councils Are the SDF's Latest Push for Decentralization", The Defense Post, 23.06.2019, <https://www.thedefensepost.com/2019/06/23/syria-sdf-military-councils/>
- 32- Why is the SDF forming military councils? (Youtube, 2019), <https://www.youtube.com/watch?v=v5-1DkAjvUA>
- 33- Sherwan Youssef, "The Safe Zone: Local Military Councils to Replace YPG on Syrian-Turkish Borders", North Press Agency, 25.08.2019, https://www.npasyria.com/en/blog.php?id_blog=641&sub_blog=10&name_blog=The%20Safe%20Zone:%20Local%20Military%20Councils%20to%20Replace%20YPG%20on%20Syrian-Turkish%20Borders
- 34- Fehim Taştekin, "Rojava, Avrupa'da 'diplomatik' ağını genişletiyor", Al-Monitor, 22.04.2016, <https://www.al-monitor.com/pulse/tr/contents/articles/originals/2016/04/turkey-syria-rojava-kurds-expand-diplomatic-network-europe.html>
- 35- "PYD Belüks temsilciliği açtı", Hürriyet, 09.09.2016, <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/pyd-benelüks-temsirciligi-acti-40220770>
- 36- "Norveç'te Rojava temsilciliği açıldı", Gazete Duvar, 30.11.2016, <https://www.gazeteduvar.com.tr/dunya/2016/11/26/norveçte-rojava-temsirciligi-acildi>
- 37- Tuncay Şahin, "International network of PKK-affiliates to expand with a new US office", 27.04.2018, <https://www.trtworld.com/europe/international-network-of-pkk-affiliates-to-expand-with-a-new-us-office-17016>

- 38- Salih Muslim in Helsinki 4 June 2015 (Youtube, 2015), <https://www.youtube.com/watch?v=TcF-STZ-BN7k>
- 39- Fehim Taştekin, "Hollande-PYD Meeting Challenges Erdogan", Al-Monitor, 12.02.2015, <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/02/turkey-france-kurdish-guerillas-elysee.html>
- 40- "Kadın YPJ komutanı üniformasıyla İtalya Parlamentosu'nda", Habertürk, 23.06.2015, <https://www.haberturk.com/dunya/haber/1094497-kadin-ypj-komutani-uniformasiyla-italya-parlamentosunda>
- 41- Fehim Taştekin, "Rojava, Avrupa'da 'diplomatik' ağını genişletiyor", Al-Monitor, 22.04.2016, <https://www.al-monitor.com/pulse/tr/contents/articles/originals/2016/04/turkey-syria-rojava-kurds-expand-diplomatic-network-europe.html>
- 42- German delegation visited Kobanî, placed flowers on martyrs' shrines", Hawar News Agency, 30.05.2018, <http://www.hawarnews.com/en/haber/german-delegation-visited-koban-placed-flowers-on-martyrs-shrines-h1732.html>
- 43- "Avrupa heyeti, Özerk Yönetim ve MSD'yi ziyaret etti", Hawar Haber Ajansı, 24.05.2019, <https://hawarnews.com/tr/haber/avrupa-heyeti-ozerk-yonetim-ve-msdyi-ziyaret-etti-h14089.html>
- 44- "MSD Almanya'da çalıştay düzenleyecek", Hawar Haber Ajansı, 27.08.2019, <https://hawarnews.com/tr/haber/msd-almanyada-calistay-duzenleyecek-h17126.html>
- 45- "Kuzey ve Doğu Suriye heyeti Washington'da", Hawar Haber Ajansı, 20.09.2019, <https://hawarnews.com/tr/haber/kuzey-ve-dogu-suriye-heyeti-washingtonda-h17898.html>
- 46- Ilham Ahmed- Press Conference with US Senate and Congress representatives (Youtube, 2019), <https://www.youtube.com/watch?v=CQV91b57Sks>
- 47- "SDC" Meets With Russian Foreign Minister Sergey Lavrov", SDM Websitesi, <http://m-syria-d.com/en/?p=2688>
- 48- "Memorandum of Understanding Between the Syrian Democratic Council and the Popular Will Party", SDM Websitesi, <http://m-syria-d.com/en/?p=2684>
- 49- "Memorandum of Understanding Between the Syrian Democratic Council and the Popular Will Party", SDM Websitesi, <http://m-syria-d.com/en/?p=2684>
- 50- Wladimir van Wilgenburg, "Syrian Kurdish parties agree on Supreme Kurdish Reference", Kurdistan 24, 22.09.2020, <https://www.kurdistan24.net/en/news/ba899219-46d4-4ff5-8bf1-465bb634a967>
- 51- "Rêveberiya Xweser 3 zarokên DAIŞ'î radestî hikûmeta Nigeriyê kir", Ajansa Nûçeyan a Hawar (ANHA), 05.09.2019, <https://www.hawarnews.com/kr/haber/rveberiya-xweser-3-zarokn-dais-radest-hikmeta-nigeriyê-kir-h21202.html>
- 52- "Rêveberiya Xweser Hejmarek Zarokên Çekdarên DAIŞê Radestî Rûsyayê Dike", Rudaw, 06.02.2020, <https://www.rudaw.net/kurmanci/kurdistan/o60220205>
- 53- Rêveberiya Xweser 4 zarokên DAIŞ'ê radestî Almanyayê kirin (Youtube, 2019), <https://www.youtube.com/watch?v=qBpud31b384&feature=youtu.be>
- 54- Daîreya Têkiliyên Derve 2 zarok û jineke ji Norwecê radest kirin", Ajansa Nûçeyan a Hawar (ANHA), 17.01.2020, <http://www.hawarnews.com/kr/haber/dareya-tkiliyn-derve-2-zarok-jineke-jinorwec-radest-kirin-h27075.html>
- 55- Gaukhar Erubaeva, "Is Kazakhstan A Model For Repatriating Its Citizens From Syria?", Caspian News, 03.07.2019, <https://caspiannews.com/news-detail/is-kazakhstan-a-model-for-repatriating-its-citizens-from-syria-2019-7-3-0/>
- 56- Fehim Taştekin, "IŞİD'in kadın ve çocukları: Bu çağın cüzzamlıları mı?", BBC News Türkçe, 08.08.2019, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-49263807>
- 57- Fehim Taştekin, "Barış Pınarı harekâtı- Türkiye IŞİD'e gardiyan olabilir mi?", BBC News Türkçe, 08.10.2019, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49970397>
- 58- Rağıp Soylu, "Turkey condemns US oil deal with Syrian Kurds", Middle East Eye, 03.08.2020, <https://www.middleeasteye.net/news/turkey-condemn-us-syria-oil-deal-sdf>

- 59- Amberin Zaman, "US oil company signs deal with Syrian Kurds", Al-Monitor, 30.07.2020, <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/07/us-oil-company-deal-syria-kurds-kobani-turkey-russia-sdc-sdf.html>
- 60- "Bayik'tan petrol anlaşması yorumu: Kimse bunları mülkü yapamaz", Kurdistan 24, 08.08.2020, <https://www.kurdistan24.net/tr/news/cc429cf7-319d-46ec-92ef-6628b1f57822>
- 61- Karwan Faidhi Dri, "Kurdish talks for unity in northeast Syria continue in a 'positive atmosphere': Mazloum Abdi", Rudaw, 17.12.2019, <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/16122019>
- 62- "Sabri Ok Rojava'dan sınırdışı edildi' iddiası", Rudaw, 05.07.2020, <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/050720203>
- 63- Ruth Sherlock, Lama Al-Arian ve Kamiran Sadoun, "This Is Not Liberation: Life in the Rubble of Raqqa, Syria", National Public Radio (NPR), 26.10.2018, <https://www.npr.org/2018/10/26/658142688/u-s-plan-to-stabilize-raqqa-and-stop-return-of-isis-doesnt-appear-to-be-working>
- 64- Jamie Dettmer, "Syrian Kurds Accused of Human Rights Abuses Against Arabs", Voice of America, 13.10.2015, <https://www.voanews.com/a/syrian-kurds-accused-of-human-rights-abuses-against-arabs/3003693.html>
- 65- Rana Khalaf, "Governing Rojava: Layers of Legitimacy in Syria", Research Paper (London: Chatham House, December 2016), s. 11.
- 66- "Popular Demonstrations in Raqqa & Syria's Democratic Militias Suppress Firing on Protesters", Call Syria, 30.05.2018, <https://www.nedaa-sy.com/en/news/6414>
- 67- Rana Khalaf, "Governing Rojava: Layers of Legitimacy in Syria", Research Paper (London: Chatham House, December 2016).
- 68- Sultan al-Kanj, "Who is behind wave of killings of tribal sheikhs in east Syria?", Al-Monitor, 10.09.2020, <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/09/syria-deir-ez-zor-arab-tribes-kurdish-forces-assassination.html>
- 69- Anti-SDF/US protests in Raqqa | April 2018 | Syria (Youtube, 2018), <https://www.youtube.com/watch?v=CiopFmT-7Gc>
- 70- "Syria Civilians Protest against US-Backed Kurdish Forces", Middle East Monitor, 30.05.2018, <https://www.middleeastmonitor.com/20180530-syria-civilians-protest-against-us-backed-kurdish-forces/>
- 71- Karwan Faidhi Dri, "SDF commander meets with Arab tribal leaders in rare visit to volatile Deir ez-Zor", Rudaw, 19.08.2020, <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/190820201>
- 72- Helbast Shekhani, "Syrian Kurdish Authorities Hold New Round of Talks with Damascus", Kurdistan 24, 14.08.2018, <https://www.kurdistan24.net/en/news/45a1bcb9-1151-4de2-9654-d45b546eabc9>
- 73- "PYD: We support the talks with Damascus", ANF News, 16.09.2018, <https://anfenglishmobile.com/human-rights/pyd-we-support-the-talks-with-damascus-29656>
- 74- "Autonomous Administration Talks with Regime Reach Dead End", The Syrian Observer, 14.10.2020, <https://syrianobserver.com/EN/news/61166/autonomous-administration-talks-with-regime-reach-dead-end.html>
- 75- Karwan Faidhi Dri, "We want an equal partnership in Rojava: Kurdish opposition member", Rudaw, 30.05.2020, <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/30052020>
- 76- Roj Peşmegereleri, ENKS'ye bağlı olan ve hâlihazırda Irak Kürdistan Bölgesi topraklarında bulunan Peşmerge güçleridir.
- 77- Karwan Faidhi Dri, "We want an equal partnership in Rojava: Kurdish opposition member", Rudaw, 30.05.2020, <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/30052020>
- 78- Mohammad Abdulsattar Ibrahim, "Will oil spark conflict between 'Qandil' and the SDF in northeast Syria?", Syria Direct, 17.08.2020, <https://syriadirect.org/news/will-oil-spark-conflict-between-%e2%80%9dqandil%e2%80%99-and-the-sdf-in-northeast-syria/>
- 79- "Neşet Zaza, Endamê Polîtboruya PDK-Sê: James Jeffrey ji bo piştewaniya danûstandinên Kurdî-Kurdî serdana Rojavayê Kurdistanê kiriye", Rudaw, 21.09.2020, <https://www.facebook.com/watch/?v=653800435560218>

80- Yazarın Suriyeli araştırmacı Bedir Mulla Rashid ile İstanbul'da Kasım 2020'de gerekleştirdiği roportaj.

81- Elham Ahmed, "Only the Syrian families who wish to leave Al Hol camp are free to leave.The families of foreign fighters and Syrians who have serious accusations will remain in the camp. The status quo of the camp will remain the same", Twitter, 05.10.2020, <https://twitter.com/ElhamAhmadSDC/status/1313214259174797312>

82- Bkz. <https://twitter.com/SDCPress/status/1312844675187867656>

83- Mehmet Emin Cengiz, "The Three Pillars of Turkey's Syria Policy in the Face of Covid-19", ISPI, 01.06.2020, <https://www.ispionline.it/en/pubblicazione/three-pillars-turkeys-syria-policy-face-covid-19-26385>

84- "Bakan avuşoğlu: "Rusya ve ABD, YPG İçin aba Sarfetti! Flaş Açıklamalar / A Haber" Youtube, 16.05.2020, <https://www.youtube.com/watch?v=-ttel8yHQIY>

85- "avuşoğlu, PYNK-ENKS anlaşmasını yorumladı: Adı ne olursa olsun meşru bir hedeftir" Artı Gerçek, 19.06.2020, <https://artigercek.com/haberler/disisleri-bakani-mevlut-cavusoglu>

YAZAR HAKKINDA

Mehmet Emin Cengiz, Al Sharq Strategic Research'te araştırma asistanı olarak görev yapmaktadır. Lisans derecesini 2016 yılında Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden almıştır. Lisans eğitimi sırasında Erasmus+ Programı kapsamında Almanya'da Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf'ta uluslararası değişim öğrencisi olarak eğitim görmüştür. Cengiz, yüksek lisans eğitimini 2020 yılında Marmara Üniversitesi Orta Doğu Sosyolojisi ve Antropolojisi Anabilim Dalında tamamlamıştır. Suriye savaşı ve devlet-dışı silahlı aktörler üzerine kaleme aldığı yazıları ulusal ve uluslararası medya organları ile düşünce kuruluşlarında yayımlanmıştır. Araştırma ve ilgi alanları: Suriye Savaşı, Devlet-Dışı Silahlı Aktörler, Türk Dış Politikası, Gönüllü Yabancı Savaşçılar, Bölgesel Kürt Siyaseti ve Siyasal İslam'dır.

AL SHARQ STRATEJİK DÜŞÜNCE KURULUŞU HAKKINDA

Al Sharq Stratejik Düşünce Kuruluşu, demokratik katılım, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog ve sosyal adalet ideallerini teşvik etmek amacıyla, tarafsız ve titiz bir yaklaşımla araştırma yapmayı üstlenen bir düşünce kuruluşudur.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +902126031815
Faks: +902126031665
E-posta: info@sharqforum.org